

NSP/2022/041

ZAPISNIK 24. seje Nacionalnega sveta za plačila

Datum in čas seje: 24. 3. 2022, od 9:30 do 11:40

Lokacija seje: konferenčni klic (Cisco Webex)

Prisotni člani: Simon Anko (predsednik Nacionalnega sveta za plačila / Banka Slovenije), Luka Gabrovšek (Mastercard Europe), Brigita Gašperin (Ministrstvo za finance), Mojca Kunšek (Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve), Tomaž Lešnik (Dinit d. o. o.), Aljoša Lovrič Petrič (NETS CEE, d.o.o.), Alenka Mejač Krassnig (Visa Europe), Barbara Mesojednik (Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo), Marta Mihelin (Finančna Uprava Republike Slovenije), Aleksandra Miklavčič (Uprava Republike Slovenije za javna plačila), Tomaž Okorn (Gospodarska zbornica Slovenije), Simon Steinman (MBILLS d. o. o.), Marko Tretnjak (Zveza potrošnikov Slovenije), Nada Zidar (Slovensko zavarovalno združenje)

Prisotni namestniki članov: Matic Dolar (Bankart d. o. o.), Igor Gabrenja (Javna agencija za varstvo konkurence), Valerija Kunštek (Finančna Uprava Republike Slovenije), Borut Tomažič (Združenje bank Slovenije)

Ostali prisotni: Nina Frkovič, Lea Kostanjevec Jazbec, Lara Madotto, Robert Rajšp in Tina Vehovar Smole (vsi Banka Slovenije), Lan Filipič in Matija Veber (oba Deloitte d. o. o.; prisotna do vključno 2. točke dnevnega reda)

Odsotni člani: Lucija Frlec (Urad Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja), Aleksander Kurtevski (Bankart d. o. o.), Davor Lekić (Javna agencija za varstvo konkurence), Paul-Alexandre Raveleau (Odbor za shemo Flik), Nevenka Šubelj (Trgovinska zbornica Slovenije), Nataša Tomc Jovović (NLB d. d.), Stanislava Zadavec Capriolo (Združenje bank Slovenije)

Predlog dnevnega reda:

1. Potrditev dnevnega reda 24. seje Nacionalnega sveta za plačila (NSP)
2. Analiza trga plačil v Sloveniji
 - Informacija o aktivnostih v zvezi z analizo trga plačil v Sloveniji
3. Aktivnosti NSP v boju proti sivi ekonomiji
 - Informacija o aktivnostih delovne skupine za aktivnosti NSP v boju proti sivi ekonomiji
4. Letno poročilo NSP 2021 in pregled realizacije Načrta aktivnosti NSP 2021 – 2022
 - Predstavitev letnega poročila NSP 2021 in pregled izvedenih aktivnosti v skladu z Načrtom aktivnosti NSP 2021 - 2022
5. Prenova poslovnika NSP
 - Predstavitev predloga sprememb poslovnika NSP
6. Problematika močne avtentikacije strank pri kartičnih plačilih
7. Takojšnja plačila

8. Poročanje s 3. sestanka Evropskega foruma za inovacije na področju plačil (angl. European forum for Innovation in Payments; EFIP)
9. Razno

Ad 1)

Potrditev dnevnega reda 24. seje Nacionalnega sveta za plačila (NSP)

S. Anko je prisotne pozdravil na 24. seji NSP. Po uvodnem nagovoru je sledila informacija o spremembi članstva v NSP. Družba NETS CEE, d. o. o. je za člana v NSP imenovala A. Lovriča Petriča, ki je bil prej namestnik člana v NSP, za novo namestnico člana pa je imenovala D. Žigon. Namesto I. Moharja je nova članica s strani Slovenskega zavarovalnega združenja N. Zidar. Družba MBILLS d. o. o. pa je namesto T. Perovšek kot namestnika člana v NSP imenovala P. Zupana.

Sledila je informacija, da je bil zapisnik 23. seje NSP potrjen in objavljen na spletni strani Banke Slovenije, vsebinskih pripomb na zapisnik ni bilo.

Sledil je pregled vsebinskih sklepov 23. seje NSP:

- B. Tomažič je poročal o *napredku na področju priprave smernic oziroma priporočil za uporabo QR kode izven obrazca UPN*. Na Združenju bank Slovenije (ZBS) potekajo aktivnosti v tej smeri, in sicer je Odbor za kartično poslovanje odobril idejni osnutek oz. predlog, ki predvideva standardizacijo tako QR kode na fakturah (vsi parametri QR kode, ki se pojavljajo na UPN obrazcu, bi se ohranili tudi na fakturi, zraven (v istem polju, kjer bi se nahajala QR koda) pa bi bilo dodano tudi polje z vsemi podatki, potrebnimi za izvedbo plačila brez uporabe QR kode) kot tudi standardizacijo zaslonske QR kode, ki se pojavlja direktno npr. na internetnih straneh, plakatih ipd. (v tem primeru velikost QR kode ne bi bila predpisana, razdalja skeniranja bi se vsakokrat prilagodila velikosti QR kode). V tem trenutku sicer na ZBS še poteka finančna ocena projekta. S. Anko je v nadaljevanju opozoril, da je pri pripravi smernic/priporočil za uporabo QR kode izven obrazca UPN v tem trenutku ključna hitra implementacija.
- B. Tomažič je povzel *aktualno stanje glede pobude za dvig limita pri brezstičnem kartičnem plačevanju brez vnosa PIN s 25 evrov na 50 evrov (dvig limita)*. Odbor za kartično poslovanje je potrdil predlog za dvig limita in definirал načrt potrebnih aktivnosti za njegovo implementacijo s 1. 6. 2022. V ta namen je bilo v začetku marca 2022 s strani Banke Slovenije obema kartičnima shemama, Visi in Mastercardu, poslano podporno pismo za hitrejšo izvedbo vseh aktivnosti, potrebnih za dvig limita. Po odobritvi Odbora za kartično poslovanje bo pripravljen tudi predlog komunikacijskih aktivnosti. M. Tretnjak je izpostavil, da je za potrošnika izjemnega pomena, da ima možnost nastavitve osebnega limita za plačevanje brez vnosa PIN oz. izklop te funkcije, zato je potrebno v sklopu komunikacijske aktivnosti potrošnika opozoriti na to opcijo ter na vse načine, ki jih banke potrošniku za izklop te funkcije omogočajo. M. Tretnjak je v nadaljevanju še poudaril, da je pomembno, da banke možnost nastavitve osebnega limita za plačevanje brez vnosa PIN oz. izklop te funkcije omogočajo tudi v poslovalnicah banke (in ne samo preko mobilne aplikacije na pametnem telefonu), s čimer se je strinjal tudi S. Anko.

- S. Anko je prisotne seznanil, da smo v Sekretariatu NSP s predstavniki Banke Slovenije, Ministrstva za finance in Finančne uprave Republike Slovenije organizirali tematski sestanek na temo *obravnavne problematike davka na finančne storitve*, kjer so udeleženci sestanka poskušali poiskati način, kako doseči, da bodo davek na finančne storitve plačevali tudi tuji ponudniki, ki sicer po zakonu so zavezanci za plačilo omenjenega davka. Aktivnosti na tem področju so v teku, cilj pa je zagotovitev enakih pogojev poslovanja vseh ponudnikov plačilnih storitev v Sloveniji z vidika davka na finančne storitve.

Sledila je predstavitev predloga dnevnega reda 24. seje NSP.

Sklep 1: Člani oz. namestniki članov so potrdili dnevni red 24. seje NSP.

Ad 2) Analiza trga plačil v Sloveniji

- **Informacija o aktivnostih v zvezi z analizo trga plačil v Sloveniji**

M. Veber, predstavnik družbe Deloitte d. o. o., je prisotne seznanil s ključnimi informacijami glede statusa aktivnosti projekta analize trga plačil v Sloveniji (analiza). Družbi Deloitte d. o. o. in Valicon d. o. o. sta v preteklih mesecih pripravili vprašalnike za potrošnike, banke in trgovce, zbrani podatki pa bodo služili kot osnova za pripravo Diagnostičnega poročila. Zbiranje podatkov na osnovi vprašalnika za potrošnike je zaključeno, v prihodnjih dneh se bo zaključilo tudi zbiranje podatkov na osnovi vprašalnika za banke in trgovce ter na osnovi dnevnika plačil, katerega namen je ugotoviti dejanske plačilne navade potrošnikov in zagotoviti primerjavo z izsledki krovnega vprašalnika za potrošnike o percepciji potrošnikov glede načinov plačevanja.

M. Veber je v nadaljevanju omenil, da nekatere banke še niso izpolnile vprašalnika, izpostavil pa je tudi nadaljnje aktivnosti na projektu analize, ki vključujejo izvedbo fokusnih skupin s preostalimi deležniki na trgu plačil (npr. procesorji, finteh podjetja...) ter poglobljene intervjuje s predstavniki ranljivih skupin (npr. starejši, slabovidni...). V naslednjih tednih bo s člani Posvetovalne skupine NSP za analizo trga plačil v Sloveniji organiziran tudi sestanek, na katerem bo družba Deloitte d. o. o. predstavila ključne ugotovitve iz posameznih vprašalnikov z namenom lažjega razumevanja Diagnostičnega poročila, ki bo članom delovne skupine poslano v pripombe po pisnem postopku. S. Anko je v nadaljevanju napovedal javni dogodek ob koncu letošnjega leta, ki bo namenjen predstavitvi ključnih ugotovitev projekta analize.

Sklep 2: NSP se je seznanil s statusom aktivnosti na projektu analize trga plačil v Sloveniji.

Ad 3) Aktivnosti NSP v boju proti sivi ekonomiji

- **Informacija o aktivnostih delovne skupine za aktivnosti NSP v boju proti sivi ekonomiji**

L. Kostanjevec Jazbec je predstavila napredek delovne skupine za aktivnosti NSP v boju proti sivi ekonomiji (delovna skupina). V Sekretariatu NSP smo v pisno usklajevanje delovni skupini poslali novo verzijo krovnega dokumenta z analizo posameznih predlogov ukrepov, ki jih je delovna skupina

identificirala kot primerne za nadaljnjo obravnavo na NSP. Posamezen ukrep je analiziran z vidika nujnih pogojev, potrebnih za uvedbo ukrepa, pozitivnih (potencialnih) učinkov uvedbe ukrepa in morebitnih omejitev za to. Navedeni so tudi potencialni deležniki, ki bi bili vključeni v implementacijo ukrepov. Analiza je bila v nekaterih delih (odvisno od razpoložljivih informacij) dopolnjena tudi z utemeljitvami oziroma pojasnili družb Mastercard in Visa, kako oziroma na kakšni osnovi so tuje države ukrepe implementirale in kakšne so bile izkušnje s temi ukrepi v praksi.

V pisnem postopku so člani delovne skupine izpostavili še določene dodatne vidike oz. pomisleke, ki smo jih v Sekretariatu NSP naslovili in upoštevali pri pripravi (predvidoma) zadnje verzije krovnega dokumenta. Predvidoma v mesecu aprilu bo izveden še zadnji krog usklajevanj na ravni delovne skupine, po potrditvi krovnega dokumenta na ravni delovne skupine pa bo dokument članom NSP predstavljen predvidoma na junijski seji NSP.

S. Anko je v nadaljevanju izpostavil, da je obvezno sprejemanje elektronskih plačil na prodajnih mestih (fizičnih in spletnih) eden od ključnih ukrepov, ki so predvideni v krovnem dokumentu delovne skupine. Na podlagi izkušenj/študij iz tujine izhaja, da ta obveznost obstaja tudi v drugih državah, kar je močna podporna okoliščina oz. argument, zakaj bi kazalo enak ukrep uvesti tudi v Sloveniji. Zavedanje, kako lahko digitalna elektronska plačila prispevajo k splošni digitalizaciji ekonomije in ne samo k zmanjšanju sive ekonomije, pa v slovenskem okolju že obstaja, saj je to tudi eden izmed predlogov ukrepov Službe vlade za digitalno preobrazbo Slovenije.

Sklep 3: NSP se je seznanil z aktivnostmi delovne skupine za aktivnosti NSP v boju proti sivi ekonomiji.

Ad 4) Letno poročilo NSP 2021 in pregled realizacije Načrta aktivnosti NSP 2021 - 2022

- **Predstavitev letnega poročila NSP 2021 in pregled izvedenih aktivnosti v skladu z Načrtom aktivnosti NSP 2021 - 2022**

L. Madotto je predstavila Letno poročilo NSP 2021, ki v določenih delih presega ozke aktivnosti NSP in povzema tudi dogajanje na evropskem trgu plačilnih storitev v letu 2021, opisuje dinamiko in ekosistem plačil v EU in posledično tudi na nivoju Slovenije. V sklopu pregleda Letnega poročila NSP 2021 se je L. Madotto dotaknila tudi realizacije Načrta aktivnosti NSP 2021 – 2022 (Načrt aktivnosti). V letu 2021 so bile namreč aktivnosti NSP neposredno povezane z izvajanjem Načrta aktivnosti, v katerem so opredeljene prednostne naloge in ključna področja dela NSP za leti 2021 in 2022. Večina aktivnosti v Načrtu aktivnosti je vezanih na izvedbo projekta analize, katere aktivnosti so porazdeljene na obdobje dveh let. V povezavi z analizo si je NSP za leto 2021 zadal dva cilja: i) izbiro zunanjšega izvajalca in ii) pripravo metodologije za njeno izvedbo. Oba cilja sta bila uresničena.

V nadaljevanju je L. Madotto prisotne spomnila, da sta v letu 2021 pričeli z delovanjem dve delovni skupini NSP: i) Posvetovalna skupina NSP za analizo trga plačil v Sloveniji in ii) Delovna skupina za aktivnosti NSP v boju proti sivi ekonomiji. Predstavila je še nekatere druge aktivnosti NSP v letu 2021, in sicer redno obravnavo tematike takojšnjih plačil, skrb za dvig ozaveščenosti članov NSP glede koristi morebitne izdaje digitalnega evra, obravnavo iniciative za dvig mejnega zneska brezstičnega kartičnega

plačevanja brez vnosa PIN na 50 evrov ter razpravo o smiselnosti priprave standardov oz. smernic glede uporabe QR kod tudi izven obrazcev UPN.

Sklep 4: NSP je potrdil Letno poročilo NSP 2021. Letno poročilo se objavi na javni spletni strani Banke Slovenije.

Sklep 5: NSP se je seznanil s pregledom izvedenih aktivnosti v skladu z Načrtom aktivnosti NSP 2021 – 2022.

Ad 5) Prenova poslovnika NSP

- Predstavitev predloga sprememb poslovnika NSP

T. Vehovar Smole je izpostavila, da je bil veljavni Poslovník Nacionalnega sveta za plačila (Poslovník) sprejet na 1. seji NSP, 29. 1. 2014, ko je bil zastavljen prvotni okvir delovanja NSP. K prenovi Poslovnika smo v Sekretariatu pristopili na podlagi izkušenj, pridobljenih v letih delovanja NSP, s ciljem, da poenostavimo okvir delovanja NSP oz. da okvir delovanja NSP opredelimo tako, kot smo v praksi ugotovili, da je najbolj optimalno.

T. Vehovar Smole je iz predloga novega Poslovnika izpostavila tri vsebinske spremembe, in sicer:

- i) Odnos delovnih skupin do NSP: delovne skupine so podrejene in delujejo kot podpora NSP. Delovne skupine ne sprejemajo končnih odločitev o posameznih tematikah;
- ii) Prenos organizacijsko-logističnih nalog z vodje delovne skupine na Sekretariat NSP: namen je zmanjšati administrativno breme za vodje in tudi tako dodatno motivirati deležnike za aktivno sodelovanje v delovnih skupinah, v katerih je ključen njihov vsebinski prispevek;
- iii) V celoti je umaknjeno poglavje o obravnavi tematik v okviru spletnega foruma, saj ta v praksi nikoli ni res zaživel, izkušnje so še nadalje pokazale, da v NSP ni potrebe po tovrstni komunikaciji.

Sklep 6: NSP je sprejel novi Poslovník NSP.

Ad 6) Problematika močne avtentikacije strank pri kartičnih plačilih

B. Tomažič je predstavil ozadje problematike močne avtentikacije strank (SCA) pri kartičnih plačilih. Evropska direktiva PSD2 je uvedla zahtevo po SCA, z Delegirano uredbo 2018/389 (RTS) pa so bili opredeljeni tehnični standardi in ukrepi, ki so potrebni za izvedbo SCA pri elektronskih transakcijah (ki vključujejo tudi kartična plačila). SCA (prepoznavna pristnosti plačnika) temeljiti na dveh ali več elementih, ki spadajo v kategorije znanja, lastništva in neločljive povezanosti z uporabnikom. RTS so stopili v veljavo 14. 9. 2019, Evropski bančni organ pa je za uskladitev ponudnikov plačilnih storitev z zahtevami RTS v zvezi s kartičnimi plačili v okviru e-trgovine odobril dodatno "prehodno obdobje" do (vključno) 31. 12. 2020.

1. 1. 2021 je Banka Slovenije slovenske izdajateljke plačilnih kartic pozvala, da redno poročajo o obsegu transakcij, ki bi jih morali zavrniti zaradi neskladnosti tujih pridobiteljev plačilnih transakcij z zahtevami

RTS, pri čemer se obdobje spremljanja in poročanja izteka s 3. 5. 2022, ko bodo banke pričele tudi z doslednim zavračanjem neskladnih transakcij. V tem času so banke mesečno poročale glede SCA neskladnih transakcij ter vzporedno izvajale aktivnosti ozaveščanja komitentov, saj se nekateri tudi po letu dni prehodnega obdobja še niso usposobili za izvedbo varnega potrjevanja spletnih plačil. V nadaljevanju je B. Tomažič izpostavil, da je v načrtu priprava enotnega komunikacijskega načrta, kjer bo, zaradi pričakovanega negativnega odziva javnosti, potrebno oblikovanje komunikacijske ekipe širše skupine deležnikov - Trgovinske zbornice Slovenije, Zveze potrošnikov Slovenije in ostalih relevantnih deležnikov, pričakuje pa se tudi aktivna vloga Banke Slovenije.

S. Anko je v nadaljevanju izpostavil, da tuji trgovci in tuje banke še naprej pošiljajo neskladne zahteve, ker vedo, da le-ti ne bodo zavrjeni. Ko bo tak nakup neuspešen, pa bodo tuji trgovci in banke prisiljeni v drugačno ravnanje. Ker ne želimo, da se tuji trgovci in banke učijo na takih slabih izkušnjah, bo Banka Slovenije stopila v stik z nadzorniki v ključnih državah članicah, kjer je največ težav s skladnostjo transakcij (tj. kjer trgovci in banke pošiljajo slovenskim bankam neskladne zahteve ob nakupu Slovencev v tujih spletnih trgovinah) in jih seznanila s tem, da bodo po 3. 5. 2022 vse neskladne transakcije zavrjene. Na ta način se bodo trgovci in banke v tujini vsaj deloma izognili negativni izkušnji, ker bodo že vnaprej seznanjeni s posledicami tovrstnega ravnanja. M. Tretnjak je na koncu poudaril, da bi vsi potrošniki morali imeti možnost izbire različnih načinov potrjevanja svoje identitete, med njimi tudi takšnega, ki ne zahteva izključno aplikacije za mobilno bančništvo in uporabe pametnega telefona (mnogi namreč pametnih telefonov nimajo oz. si jih ne morejo privoščiti ipd.).

Sklep 7: NSP se je seznanil s problematiko močne avtentikacije strank pri kartičnih plačilih.

Ad 7) Takojšnja plačila

Glede na dnevni red 24. seje NSP je bilo predvideno, da P. A. Raveleau poda informacijo o napredku na področju razvoja slovenske sheme za takojšnja plačila (Flik). Ker pa se P. A. Raveleau iz opravičenih razlogov seje ni mogel udeležiti, sta v nadaljevanju S. Anko in M. Dolar prisotnim podala informacijo o statusu takojšnjih plačil v Sloveniji. S. Anko je prisotne seznanil z informacijo, da so od 22. 2. 2022 dalje vse slovenske banke vključene v vseevropsko infrastrukturo za izvrševanje takojšnjih plačil v evrih (TARGET Instant Payment Settlement; TIPS). S tem so komitentom slovenskih bank na voljo čezmejna takojšnja plačila, s čimer je Slovenija korak bliže temu, da takojšnja plačila postanejo t. i. nova normalnost.

S. Anko je še izpostavil, da je bilo konec leta 2021 plačevanje s Flikom v segmentu P2P omogočeno komitentom vseh slovenskih bank, število uporabnikov pa se je približalo številki 300.000. Potenciala takojšnjih plačil pa ne predstavljajo P2P plačila, temveč plačila v segmentu P2M. Slovenske banke naj bi v letu 2022 masovno omogočile plačevanje s Flikom v segmentu P2M. Banke tudi preučujejo možnosti za vzpostavitev čim bolj enostavnega in uporabnikom prijaznega postopka reklamacij v okviru sheme Flik, ki bo skladen z veljavno zakonodajo.

NSP/2022/041

S. Anko je v nadaljevanju izpostavil, da tudi Banka Slovenije sama ponuja storitve takojšnjih plačil proračunskim uporabnikom - od aprila 2020 za domača, od oktobra 2021 pa tudi za čezmejna takojšnja plačila. V nadaljevanju je M. Dolar izpostavil, da sta se v decembru 2021 v TIPS priključili tudi dve neo banki, ki ponujata storitve tudi v Sloveniji (N26 in Revolut), s čimer je sedaj omogočena izmenjava takojšnjih plačil tudi med tema dvema neo bankama in ostalimi slovenskimi bankami. Kar se tiče Flika, je M. Dolar izpostavil dejstvo, da je veliko uporabnikov Flika neaktivnih. Ena izmed aktivnosti, ki bi lahko pripomogla k večji uporabi Flika, je vsekakor označevanje prodajnih mest, kjer je plačevanje s Flikom mogoče.

Sklep 8: NSP se je seznanil s poročanjem Banke Slovenije in družbe Bankart d. o. o. o statusu takojšnjih plačil v Sloveniji.

Ad 8) Poročanje s 3. sestanka Evropskega foruma za inovacije na področju plačil (angl. European forum for Innovation in Payments; EFIP)

S. Anko je uvodoma predstavil Evropski forum za inovacije na področju plačil (angl. European forum for Innovation in Payments; EFIP). EFIP je telo, ki je nastalo na pobudo Evropske centralne banke in Evropske komisije, sestavljajo pa ga člani Odbora za plačila malih vrednosti v evrih (ERPB) in predsedniki nacionalnih svetov za plačila.

9. 2. 2022 je potekal tretji sestanek EFIP, na katerem so bile med drugim obravnavane naslednje tematike:

- i) *Uvedba takojšnjih plačil:* v drugem polletju 2022 lahko s strani Evropske komisije pričakujemo zakonodajni predlog, ki bo naslovil učinkovito uveljavitev takojšnjih plačil v EU. Zakonodajni predlog naj bi med drugim zavezal ponudnike plačilnih storitev k pristopu k shemi za takojšnja plačila SCT Inst, zaščitil plačnike v primeru napak ali goljufije (možnost povračila kupnine s strani banke izdajateljice kartice) ter z izenačitvijo nadomestil za takojšnja plačila poskrbel za uveljavitev takojšnjih plačil kot t. i. novo normalnost.
- ii) *Pregled Direktive o plačilnih storitvah (PSD2):* zaradi sprememb trga plačil v zadnjih letih je potrebno preučiti, ali PSD2 še vedno služi svojemu namenu;
- iii) *IBAN diskriminacija:* institucije EU si prizadevajo za odpravo t. i. IBAN diskriminacije, ko nekatera podjetja in organi javne uprave zavračajo kreditna plačila oziroma direktne bremenitve na/s plačilnih računov v drugih državah članicah, čeprav t. i. uredba SEPA to prepoveduje.

Sklep 9: NSP se je seznanil z vsebino 3. sestanka Evropskega foruma za inovacije na področju plačil.

Ad 9) Razno

Pod točko razno ni bilo obravnavanih tematik.

Naslednja seja NSP bo junija 2022.

Zapisnik pripravil Sekretariat NSP, april 2022